

LEVÉLSZEKRÉNY

Dóra Zoltán írja: Az alábbiakban Kisköre nyelvjárásának néhány jellegzetességére szeretném felhívni a figyelmet. A település Heves megye déli részén található, a szomszédos Szolnok megyétől a Tisza választja el. Az országos érdeklődés középpontjába a Tisza II. vízlépcső építése során vált. 2004 óta városi rangra emelkedett. Közel két évtizedig tanítottam a településen, s bár a lakosságot jól ismertem, nyelvhasználatát egyetlen nyelvjárástípusba se tudtam besorolni. Felfigyeltem azonban néhány sajátos alakotani jelenségre:

1. *Kacsájé áztam.* Jelentése: 'annyira megáztam, hogy olyan vizes lettem, mint a kacsá'. Mint az közismert, a valamilyen állapotváltozást kifejező eredményhatározó (translativus) köznyelvi ragja *-vá/-vé*. Ez a lativus (*hová* kérdésre felelő helyhatározó) *-á/-é* ragjából alakult, annak *v*-vel bővült változata. A *v* eredetileg hiátustöltő szerepet töltött be, később a rag részévé vált. Példamondatunkban a szótó magánhangzója és a rag eredeti rövid alakja között újra létrejön a hiátus, s ezt a kiejtésben a *j* mássalhangzó oldja fel: *kacsájé*. Megjegyzendő továbbá, hogy az illeszkedés törvénye sem érvényesül, ugyanis a mély hangrendű *kacsá* szóhoz a palatális *-é* járul.

2. Jellegzetes sajátossága a kiskörei nyelvjárásnak, hogy a *-hoz/-hez/-höz* rag helyett személyt vagy személyek csoportját kifejező főneveken, névmásokon *-nál/-nél* szerepelhet, például az ilyen mondatokban: *Gyere el nálunk!* (nem *hozzánk*).

3. Érdekes jelenség, hogy az *-ék* képzőszerű jellel ellátott szóhoz sem a *-nál/-nél*, sem pedig a *-hoz/-hez/-höz* rag nem kapcsolódik. Például: *Hová mész? Jóskaék.* Hol voltál? *Mamáék.*

Számunk szerzői

DR. BÁBA BARBARA, Debreceni Egyetem, Magyar és Finnugor Nyelvtudományi Intézet, Magyar Nyelvtudományi Tanszék, 4032 Debrecen, Egyetem tér 1., bbarb83@gmail.com – BALÁZSI JÓZSEF ATTILA, 1013 Budapest, Mészáros utca 24., bajoat@gmail.com – DR. BÉNYEI ÁGNES, Méliusz Juhász Péter Könyvtár, 4026 Debrecen, Bem tér 19/D, benyei.agnes76@gmail.com – DR. BÜKY LÁSZLÓ, Szegedi Tudományegyetem, Magyar Nyelvi és Irodalmi Intézet, Magyar Nyelvészeti Tanszék, 6722 Szeged, Egyetem u. 2., buky@hung.u-szeged.hu – DÓRA ZOLTÁN, doravac@gmail.com – DR. KISS JENŐ, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet, Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai, Dialektológiai Tanszék, 1088 Budapest, Múzeum krt. 4/A, kiss.jeno@btk.elte.hu – P. KOCSIS RÉKA, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Nyelvtudományi Doktori Iskola, 1088 Budapest, Múzeum krt. 4/A, p.kocsis.reka@gmail.com – KOCSIS ZSUZSANNA, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Nyelvtudományi Doktori Iskola, 1088 Budapest, Múzeum krt. 4/A; Károli Gáspár Református Egyetem, Magyar Nyelv-, Irodalom- és Kultúratudományi Intézet, Magyar Nyelvtudományi Tanszék, 1146 Budapest, Dózsa György út 25–27., zsannakocsis@gmail.com – DR. M. NAGY ILONA, Debreceni Egyetem, Történelmi Intézet, Klasszika-filológiai és Ökortörténeti Tanszék, 4032 Debrecen, Egyetem tér 1., m.nagy.ilona@arts.unideb.hu – DR. PELCZÉDER KATALIN, Pannon Egyetem, Magyar és Alkalmazott Nyelvtudományi Intézet, Magyar Nyelvtudományi Tanszék, 8200 Veszprém, Egyetem u. 10., pelczederk@gmail.com – DR. RESZEGI KATALIN, Debreceni Egyetem, Magyar és Finnugor Nyelvtudományi Intézet, Magyar Nyelvtudományi Tanszék, 4010 Debrecen, Pf. 54., kataszakall@gmail.com – DR. SIMON GÁBOR, MTA, Támogatott Kutatócsoportok Irodája, 1051 Budapest, Nádor utca 7.; Eötvös Loránd Tudományegyetem, Magyar Nyelv-